AKADEMICKA SIEĆ BEZPIECZEŃSTWA I RÓWNOŚCI

Co wolno na uczelni wyższej?

Jak reagować na zachowania niepożądane?

2025

CC BY NC SA

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

„Co wolno na uczelni wyższej? Zachowania niepożądane i reagowanie w sytuacji ich wystąpienia”
Inicjatywa finansowana ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

GDZIE SZUKAĆ SWOICH PRAW?

Ustawowe (zewnętrzne):

-Konstytucja RP
-Ustawa - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce
-Kodeks pracy
-Inne

Uczelniane (wewnętrzne):

-Statut
-Regulamin studiów
-Regulamin pracy
-Kodeks etyki
-Inne

Przykłady praw:

-prawo do równego traktowania
-prawo do insywidualnej organizacji studiów
-prawo do wsparcia finansowego
-inne

Kiedy mogę korzystać z moich praw?

Zawsze! Każde przyznane Ci prawa powinny być respektowane. Prawa osób studiujących i doktoranckich nie są nagrodą za wykonywanie obowiązków. Jaka jest relacja pomiędzy prawami a obowiązkami?

Niezależność - prawa i obowiązki są wykonywanie niezależnie od siebie, dlatego właśnie prawa nie są nagrodą za wykonywanie obowiązków. Respektowanie praw osób studiujących jest obowiązkiem uczelni.

Równowaga - podczas studiów należy zachowywać równowagę pomiędzy prawami i obowiązkami. Należąc do wspólnoty akademickiej mamy też przypisane odpowiednie obowiązki, których wykonanie podlega weryfikacji.

Zgłaszanie naruszeń praw - każdy i każda powinien móc skutecznie zgłosić naruszenie swoich praw w uczelni. Szkoły wyższe powinny tworzyć takie instytucje, aby każdy i każda mógł zgłaszać niepożądane zachowania i oczekiwać pomocy w tym zakresie.

Warto wiedzieć, co jest Twoim prawem, żeby skutecznie domagać się jego realizacji!

PRAWO A RÓWNE TRAKTOWANIE

Akt prawny	Co zawiera?	Czy dotyczy os. pracujących?	Czy dotyczy innych osób?
Kodeks pracy	definicje (mobbing, nierówne traktowanie)	TAK	NIE
Ustawa PSWiN	regulacje dot. odpowiedzialności dyscyplinarnej	TAK	TAK
Ustawa wdrożeniowa (2010 rok)	definicje (nierówne traktowanie)	TAK	os. na zleceniach - TAK os. studiujące - SPORNE
Kodeks cywilny	ochrona dóbr osobistych	TAK	TAK
Prawo wewnętrzne uczelni	?	?	?

RÓWNE TRAKTOWANIE W KODEKSIE PRACY

Kto jest odpowiedzialny?

Pracodawca

Rodzaj kar (sanckji)

finansowe

Sposób dochodzenia roszczeń

sądowy

RÓWNE TRAKTOWANIE W KODEKSIE PRACY

Co może zrobić pracodawca, jeżeli ma pewność, że doszło do mobbingu (np. stwierdziła to Komisja antymobbingowa)?

-może nałożyć na pracownika **karę porządkową** upomnienia lub nagany,

-może **rozwiązać umowę o pracę** (także bez orzeczenia Komisji dyscyplinarnej).

Ponadto:

-powinien zapewnić **pomoc psychologiczną** osobie, która doświadczyła mobbingu,

-powinien **zweryfikować** swoje działania przeciwdziałające mobbingowi i nierównemu traktowaniu.

RÓWNE TRAKTOWANIE W PSWIN

Kto jest odpowiedzialny?

sprawca/sprawczyni osobiście

Rodzaj kar (sankcji)

wyłącznie osobiste

Sposób dochodzenia roszczeń

autonomiczne postępowania dyscyplinarne

RÓWNE TRAKTOWANIE A KODEKS CYWILNY

Kto jest odpowiedzialny?

sprawca/sprawczyni osobiście

Rodzaj kar (sankcji)

osobiste, finansowe

Sposób dochodzenia roszczeń

postępowanie sądowe (w tym możliwość mediacji)

UŁATWIENIA DLA OSÓB, KTÓRE DOŚWIADCZAJĄ NIERÓWNEGO TRAKTOWANIA

ZASADA ODWRÓCONEGO CIĘŻARU DOWODU

to wyjątek od reguły, który w uproszczeniu polega na tym, że to osoba wskazana jako sprawca/sprawczyni nierównego traktowania musi udowodnić, że do takich działań nie doszło

Kodeks pracy,
ale nie przy mobbingu

Ustawa wdrożeniowa

CIĘŻAR DOWODU PRZY OCHRONIE DÓBR OSOBISTYCH

naruszenie dóbr osobistych

Powód/Powódka,
czyli osoba, która
składa pozew

-udowadnia fakty (np.
że doszło do jakiegoś
spotkania albo
wymiany zdań)

Pozwany/Pozwana

-może udowodnić,
że działania były
zgodne z prawem

JAK TWORZYĆ WEWNĘTRZNE PRAWO UCZELNI

PYTANIA POMOCNICZE

1. Czyj interes stawiamy na pierwszym miejscu?
2. Jakie rodzaje kar przewidujemy dla sprawców/sprawczyń?
3. Jak egzekwujemy nałożone kary?
4. Czy procedury są inkluzywne, czyli czy dotyczą wszystkich w uczelni?

CZEMU SŁUŻY ANKIETYZACJA?

1

CZY WARTO WYPEŁNIAĆ ANKIETY?

Dlaczego?
Ankiety studenckie to dobre narzędzie do wskazywania władzom uczelni przedmiotów albo kierunków, które mogłyby być prowadzone lepiej. Z wysokiego poziomu jakości kształcenia wszyscy odnoszą korzyści. W ankietach warto też docenić pracę zaangażowanych nauczycieli i nauczycielek akademickich!

Przecież to i tak nic nie daje.
Czy ankiety zawsze odnoszą zamierzony skutek? Pewnie nie. Czy to oznacza, że nigdy nie przyniosą efektu? Na pewno nie! Ankiety nie są narzędziem, który przynosi natychmiastowe rezultaty (poza szczególnymi sytuacjami) - proces ich przetwarzania zajmuje nawet kilka miesięcy. Im mniej wypełnionych ankiet tym mniejsza może być ich skuteczność!

2

JAK OPISYWAĆ PROBLEMY?

Oceniaj merytorycznie
Wypełniając ankietę wskazuj na konkretne problemy, np. “egzamin odbył się w innej formie niż ta określona w sylabusie” albo “prowadzący odwoływał zajęcia i ich nie odrabiał”. Dopiero dokładne zdiagnozowanie problemów umożliwi uczelni podjęcie odpowiednich działań.

Oceniaj bez agresji
Staraj powstrzymywać się od niekulturalnego języka. Opisz problem i przedstaw swoją opinię w sposób, który umożliwi rozwiązanie sprawy.

Jeżeli jakaś trudna sytuacja dotknęła Cię osobiście albo chcesz opisać zdarzenie, którego byłeś/aś świadkiem rozważ rozmowę osobistą z kimś na Twojej uczelni, kto może Ci pomóc. Pamiętaj, że rzecznicy i rzecznicy albo inne osoby pracujące na Twojej uczelni działają w oparciu o zasadę poufności.

Ankiety przynoszą krótko- i długofalowe skutki!

Ocenia zajęć jest przestrzenią, w której osoby studiujące mogą wywrzeć bezpośredni wpływ na kształt prowadzonych przedmiotów. Nawet, jeżeli nie będziesz już miał/miała styczności z danym prowadzącym albo prowadzącą to Twoja ocena może być ważna da osób z młodszych roczników.

Co zrobić, kiedy masz wrażenie, że ankiety nic nie dają? Porozmawiaj z samorządem studenckim, mogą skorzystać ze swoich narzędzi i spróbować ustalić co się dzieje w sprawie. Porozmawiaj z osobami odpowiedzialnymi za równe traktowanie albo jakość kształcenia w swojej uczelni. Pamiętaj, że na uczelni masz więcej sojuszniczek i sojuszników niż Ci się wydaje!

autorstwo materiałów: Artur Lesner
opracowanie graficzne: Artur Lesner

KONTAKT

AKADEMICKA SIEĆ BEZPIECZEŃSTWA I RÓWNOŚCI

sekretarz@asbir.pl

www.asbir.pl

LinkedIn:
@Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

„Co wolno na uczelni wyższej? Zachowania niepożądane i reagowanie w sytuacji ich wystąpienia”
Inicjatywa finansowana ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego